

Bohoslužby v Zábřeze 24. července 2016

Lk 11,1-13

Milé sestry, milí bratři, ke vztahu patří vzájemná komunikace. A způsob komunikace pak odhaluje, jaký tento vzájemný vztah je. Jinak spolu komunikují přátelé, jiné je to ve vztahu k rodičům, kamarádům, autoritám. Se změnou vztahu se mění i způsob, jak člověk komunikuje. Bezesporu to platí nejen pro vztahy mezi lidmi, ale také pro vztah mezi člověkem a Bohem, platí to pro způsob jeho modlitby.

Prosba jednoho z učedníků, aby je Pán Ježíš naučil modlit se, jako tomu bylo u Jana Křtitele, vypadá na první pohled docela logicky. Ano, učedníci vidí, že Ježíš se modlí, modlí se víc a jinak, než byli oni naučeni, je to pro ně určité tajemství. A tak chtějí po Ježíši, aby je do tohoto svého tajemství zasvětil. Aby jim ukázal, jak je možné se modlit. Tato touha však může čtenáře také zarazit. Proč je má učit Ježíš tomu, jak se modlit? Přeci se běžně modlili, měli celou knihu modliteb. Nemohlo to být jen jakési momentální nadšení, touha po něčem zvláštním, něčem jiném, než mohli doposud poznávat? Něco podobného, jako prožíval Petr při proměnění Páně na jedné hoře? Vzdáleně by to tak mohlo také být. Pro učedníky byl Ježíš někým skutečně důležitým a tak se snažili být jako on. A modlitba k Ježíši neodmyslitelně patřila.

Možná by nebylo na škodu nahlédnout, co tenkrát učedníci mohli pod modlitbou všechno vnímat. Myslím, že nám to pomůže porozumět, proč je jejich prosba sice zvláštní, ale zcela na místě. Základním kamenem modlitebního života byla modlitba třikrát denně, jak se můžeme dočíst třeba z příběhu Danielova. Slova této modlitby vycházela z vyznání Slyš Izraeli, které najdeme v Zákoně Mojžíšově. Základem modlitby tak bylo vyznání Hospodina jako jediného Boha, jako Pána nebes. Modlitba takto byla základním kamenem uvědomění si, komu člověk patří, před kým se sklání. Dá se tušit, že kromě takovéto modlitby pravidelné se jistě mnozí modlili i sami, mimo tento cyklus. Ale stále to byly modlitby postavené na podobném základě, který respektoval propast mezi Bohem a člověkem. Proto lákal modlitební život, který viděli u Ježíše. Zcela jistě stál na jiném základě. Ostatně jako celý vztah mezi ním a Bohem Hospodinem. Ježíš učedníky vedl k Bohu jako ztracené děti do otcovské náruče. A to se nutně muselo projevit v tom, jak tyto ztracené děti ke svému Otci přistupují. Postoj povinnosti vůči Bohu nahrazoval Ježíš postojem víry. Svěřujeme se Bohu nikoliv proto, že jsme k tomu předurčení svým původem, ale protože v něm nacházíme toho, kterému smíme uvěřit. Smíme mu důvěřovat a smíme v jeho díle zakládat svou naději. Takový přístup se nedá moc sloučit s modlitbou, která nestojí na vroucí důvěře, ale na sice upřímném, ale do jisté míry stále

formálním vyznání Hospodina jediným Pánem. Ježíš ve svých modlitbách jde jinou cestou, i když ne zase tolik neznámou. Vždyť pojetí modlitby jako vyznání Hospodina jediným Pánem zde zůstává. Proměňuje se ale obsah tohoto vyznání. Na modlitbě samotné je poznat, že vyznání Hospodina Pánem, jediným a jedinečným Bohem, není jen krásná formulace, ale také konkrétní lidský čin. A ten je poznatelný, když v modlitbě odevzdává člověk Bohu celý svůj život.

Do života lidí staré smlouvy jistě prosby patřili. Stačí si přečíst Žalmy nebo vzpomenout na modlitební zápas Abrahama s Hospodinem, když měla být zničena Sodoma. A Ježíš právě na tento druh modlitby navazuje. On totiž předpokládá určitou vyzrálost vztahu mezi Bohem a člověkem. Vyzrálost, která se neprojevuje jen pokorou, ale také a předně důvěrou. Abraham je vzorem víry. Slyšel a šel. Mluvil s Hospodinem, jeho vztah k němu byl podobný jako u Mojžíše, Noeho, Henocha a Adama. Měl k Bohu velice blízko, proto i v otázce Sodomy si troufá k Hospodinu volat a prosit za změnu jeho plánů. Nešlo by to bez důvěry, že Hospodin se takovým voláním bude vůbec zabývat. Proto zde Ježíš může navazovat. On patří k těm, kteří k Bohu mají blízko, a tuto Boží blízkost touží otevřít každému člověku. Když pak za ním učedníci přicházejí s prosbou, aby je naučil se modlit, učí je modlitbě, která stojí na důvěře vůči Bohu. Je v ní odevzdanost i naděje, je v ní viditelný vstup Boží do lidského života. Bůh není osloven jako někdo vzdálený, ke komu člověk usiluje dojít, ale někdo, kdo se sklání, kdo přichází. Na modlitbě tak Ježíš ukazuje vlastně podobu vztahu k Bohu. Mění se pohled na Boží osobu a tak se mění i způsob, jakým se člověk k Bohu smí modlit.

Slova, která Ježíš svým učedníkům předal jako způsob modlitby, nemají být novou ustálenou formou. Jsou spíše návodem. Pro svůj modlitební život si z těchto slov mají učedníci uvědomit, co je vlastně obsahem modlitby. A vbrzku to jistě poznají, když dostanou dar svatého Ducha a Bůh se jim stane skutečně blízkým. Poznají, že modlitba nejsou na prvním místě slova, ale postoj srdce. Do modlitby má člověk vkládat sám sebe, svůj život a nebýt někým jiným, neskryvat se za univerzální tvář masy Božího lidu. Když se na slova modlitebního vzoru od Ježíše díváme, je tam vlastně všechno, co se týká lidského života. Prosby zasahují vztah k Bohu. Touha po posvěcení Božího jména se nemusí týkat Boha sama o sobě, ale jeho role v našem životě, našeho vztahu. Posvěcení je oddělení, souvisí s úctou a vážností. A přesně to by měl Bůh v našich životech zůstat. Měli bychom si být vědomi toho, že je to stále Bůh, je někdo mimořádný v našich životech. Docela dobře to souzní s vyznáním Slyš Izraeli. V něm se mluví o Boží jedinečnosti, není zkrátka jiný Bůh. Posvěcení Božího jména se dá pochopit jako současné vyjádření této jedinečnosti. Bůh je zkrátka někdo, kdo není součástí našeho stvoření, našeho lidského díla. Zůstává nad ním. Příchod jeho království pak vyznává proměnu lidského smýšlení. Už nechce být jako Bůh, ale chce, aby Bůh byl Králem, aby byl ten, kterému patří vláda v tomto světě.

Prosby zasahují i náš běžný život. Chléb vezdejší a odpuštění hříchů. To jsou dvě veličiny, bez

kterých člověk nemůže existovat. Zároveň obojí ukazuje k Boží milosti. Zajištění denního chleba, tedy obživy z Božích rukou, je nejenom vyznáním, že všechno, co nás živí, přichází právě od Boha. Je to zároveň i prosba o slitování, aby Hospodin zmírnil trest, který člověk dostal za neposlušnost v ráji. Vždyť v potu tváře měl dobývat svůj chléb a země, která jej měla vydat se stala prokletou. Jestliže chléb dá člověku Hospodin, pak je projev jeho milosti. Stejně jako odpuštění vin. Svě viny táhneme jako těžké břemeno. Možná na něj mnozí moc nemyslí, ale to břemeno tu je a omezuje naši svobodu. Odpuštění je tedy sejmutí pout. Nemůžeme žít skutečně svobodný život, když je náš život zatížen vinou, když nepoznáme Boží odpuštění. Toto odpuštění je podpořeno vlastním jednáním. Není to obchodování, něco za něco, my odpouštíme, tak máme nárok na odpuštění. Je to svědectví změny, obrácení. Odpustit druhým jejich vinu, to přece není samozřejmé. I Zákon sám zde počítal spíše s možností pomsty. Oko za oko, zub za zub, to bylo pravidlo, které dovolovalo člověku spíše trestat než odpouštět. Pokud ale je člověk ochoten odpustit, nepočítat vinu druhého vůči sobě, něco se v něm odehrálo, změnilo k lepšímu. Proto smí spoléhat na Boží milosrdenství. Ne pro svou zásluhu, ale protože se obrátil a touží po změně.

Ježíšova modlitba je modlitbou důvěry. Člověk se v ní sám odevzdává, dává najevo svou touhu po Božím vyvýšení ve svém životě, touhu po následování, nápravě toho, co lidský hřích pokazil. Jelikož zde jde o vyjádření víry, posiluje Ježíš učedníky příkladem, který je také zajímavý. Přítel něco žádá. Ten druhý se sice moc ochotně netváří a vypadá to, že nebude vyslyšen. Ale nakonec vstane a vyhoví mu. Může to vypadat jako návod na to být neodbytný a něco si vynutit na Bohu. Použitý výraz se dokonce dá přeložit i jako dotěrnost, což není nic moc příjemné. Ale Ježíš někdy používá docela provokativní příklady, aby na nich ukázal něco podstatného a dobrého. Bůh totiž není jako ten přítel, kterému se již nechce vstávat. Ale pokud se dá i takovým přítelem pohnout, co potom Bůh? Ostatně to čteme i dál. Umíme dávat dobré věci, i když zdaleka nejsme tak dobří jako Bůh. Co tedy potom Bůh? Nemusíme se bát, že by neslyšel, že by se k nám obrátil zády. I to tedy patří k modlitbě. Je to krok stojící na důvěře, že Bůh je dobrý a slyší naše volání. I když se nám možná zdá, že neděla nic, že mlčí a neodpovídá. Jenže on dává dobré dary a smíme to poznávat.

Ježíš končí tím, že Otec dá Ducha svatého těm, kdo prosí. K tomu míří modlitba, kterou své učedníky učí. Člověk dostane sílu, aby poznával Boží řeč v tomto světě, dostává nový život. Nejde tedy v modlitbě jen o udržení nějakého postoje, nějaké pozice, tak jak to mohli učedníci vnímat doposud. Jde o další krok, s člověkem se něco děje, je posouván dál na své cestě. Ostatně to je právě výsledek Ježíšových modliteb. Když se modlil, vždy nabýval novou sílu, aby mohl dál konat náročnou službu, ke které ho Bůh povolal. A to je síla modlitby i pro nás. Když se modlíme s vírou a důvěrou, tak jak nám to Ježíš ukázal, jsme posílení a povzbuzeni do své další služby. Možná nedostaneme mnoho zbytečností, které bychom si přáli, smíme ale vědět, že dostaneme sílu a odvahu k životu, budeme naplněni pokojem, ať již se děje cokoliv. A hlavně poznáme, že Bůh je náš Otec, který nás drží ve své náruči.

Pane Ježíši, učíš nás životu a tomu, jak důvěřovat tvému Otci. Dáváš nám, abychom porozuměli tvé vůli a měli sílu sloužit ve tvém jménu svým bratřím a sestrám. Dej nám, prosíme důvěru, ať v modlitbách umíme hledat tvou tvář a posilu k tvému následování.

Amen.